
Ga innspill til helseministeren før høynivåmøte i FN

AKTUELT I FORENINGEN

KNUT E. BRAATEN

knut.braaten@legeforeningen.no

Samfunnspolitisk avdeling

Legeforeningen fokuserte på behovet for en god primærhelsetjeneste, ulikheter i helse, legemiddelmangel og antibiotikaresistens i forkant av høynivåmøtet om universell helsedekning.

UNIVERSELL HELSEDEKNING: Marit Hermansen og Rannei Hosar ga innspill til den norske delegasjonen i forkant av FNs høynivåmøte i New York. Foto: Landsrådet for Norges barne- og ungdomsorganisasjoner (LNU).

Flere sentrale aktører møtte helseministeren og departementsråden i forbindelse med FNs høynivåmøte som ble avholdt i New York i september. Temaet for høynivåmøtet var universell helsedekning. Innspillsmøtet er en videreføring av Norges engasjement overfor Verdens helseorganisasjon (WHO) og vårens ministermøte i Genève.

Til stede på møtet var også medisinstudent Rannei Hosar. Hun var Norges første ungdomsdelegat med helse som fagfelt på helseforsamlingen i Genève tidligere i år. Legeforeningen støtter WHO's tydelige mål om få «helse inn i all politikk», og ga tre tydelige innspill til den norske delegasjonen for å nå målet om universell helsedekning.

Verdien av en godt utviklet primærhelsetjeneste

For det første bør Norge dele verdien av en godt utviklet primærhelsetjeneste, og sentralt i det, er en god fastlegeordning.

– Prinsippene for fastlegeordningen er et gode og godt egnet for andre land. Løsningene må selvfølgelig tilpasses hvert lands struktur for offentlige tjenester. Universell tilgjengelighet og høy kvalitet er viktige stikkord, sier president Marit Hermansen.

For at en tjeneste skal være tilgjengelig, må man både ha nok personell og tjenesten må være økonomisk tilgjengelig for alle. Dette stiller krav til at de enkelte stater har en offentlig eller forsikringsbasert finansiering av helsetjenestene. Her har de skandinaviske landene mye å bidra med. Kvaliteten kan bedres ved å lage tjenester som er attraktive for de som skal jobb der.

– I mange land består primærhelsetjenesten av helsepersonell som ikke har gjennomført en spesialistutdanning, rett og slett fordi en slik utdanning ikke finnes. Norge er et av få land som har egen spesialitet innen allmenntidmedisin og samfunnsmedisin. Tilsvarende utdanninger vil kunne heve kvaliteten og gjøre arbeidet mer attraktivt i andre land, påpeker Hermansen.

Hun mener FN bør lage verktøy som kan bistå land med å lage egne spesialiteter og program innen primærhelsetjenester.

– Her bør Norge bidra. Vi når ikke målet om universell helsedekning uten å satse på en god tilgjengelig primærhelsetjeneste som er tilnærmet gratis for befolkningen, fastslår Hermansen.

Treffe sikre tiltak som bekjemper ulikhet i helse

For det andre er det viktig å utvikle og implementere gode tiltak mot ulikhet i helse.

– Vi har mye dokumentasjon som beskriver ulikhetene, men vi har mindre dokumentasjon på hva vi kan gjøre. Dette er utfordringer som gjelder på tvers av landenes relative velstandsnivå. WHO gjør et viktig arbeid her, i tillegg til Verdens legeforening (WMA), sier Hermansen.

Gjennom Folkehelseinstituttets arbeid kan Norge både dele dokumentasjon og ta initiativ til å innhente dokumentasjon om andre lands gode tiltak, mener Legeforeningen. Det krever en gjennomgang av hvilke tiltak som har vært forsøkt og hvilke som har vært vellykkede. Videre bør det ses på tiltak som kan gjennomføres uavhengig av landets relative rikdom og ulikhet.

Legemiddelmangel og antibiotikaresistens

For det tredje forutsetter universell helsedekning god tilgang på medisiner – og medisiner som virker. Når dette uteblir rammes de som har minst hardest.

– Norge må bidra til å opprettholde trykket internasjonalt på arbeidet både mot legemiddelmangel og mot antibiotikaresistens. Legemiddelmangelen påvirker bredt og skaper usikkerhet i mange land, understreker Hermansen.

Hun peker på at i mye av arbeidet i årene fremover, er behovet for internasjonalt samarbeid mot markedssvikt og andre grunner til sårbarhet i distribusjonslinjen. Legeforeningen engasjerer seg i arbeidet mot antibiotikaresistens gjennom WMA, og oppfordrer både FN og norske myndigheter til en mer offensiv pådriverrolle. Særlig med å få til samarbeid med globale stormakter som USA og Kina.

Publisert: 21. oktober 2019. Tidsskr Nor Legeforen.

© Tidsskrift for Den norske legeforening 2026. Lastet ned fra tidsskriftet.no 20. juni 2026.